

UZASADNIENIE

Obszar Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035 został zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 rok w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny - nr aktu normatywnego K (2010) 9669 (2011/64/UE).

Na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2016 poz. 353 t.j. ze zm.), dalej zwanej ooś, do zadań regionalnego dyrektora ochrony środowiska, należy w szczególności, ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 na zasadach i w zakresie określonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2016 poz. 2134 t.j. ze zm.), dalej zwaną ustawą o ochronie przyrody. Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 28 ust. 1 i ust. 5 cytowanej ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 na okres 10 lat, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Zakres treści planu zadań ochronnych określa art. 28 ust. 10 ww. ustawy o ochronie przyrody a szczegółowy tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych oraz zakres prac koniecznych do wykonania na potrzeby przygotowania projektu planu, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z 2010 r. ze zm.). Wyjściowym źródłem informacji o obszarze Natura 2000 był Standardowego Formularza Danych.

Na tej podstawie przygotowano dokumentację naukową dla obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035, zwanego dalej obszarem, w której między innymi: oceniono stan ochrony przedmiotów ochrony, analizowano dokumenty planistyczne i planowane zamierzenia, wskazano na istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony oraz sformułowano cel działań ochronnych, działania ochronne oraz zakres monitoringu, analizowano potrzebę uzupełnienia wiedzy o przedmiotach ochrony.

Przedmiotem ochrony obszaru, wg Standardowego Formularza Danych są gatunki owadów: jelonek rogacz *Lucanus cervus*, kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* i pachnica dębowa *Osmoderma eremita*.

Zweryfikowane dane potwierdziły na 29,71 ha powierzchni obszaru występowanie jedynie jelonka rogacza. W obszarze utrzymuje się silna populacja tego gatunku, w zdecydowanej większości w południowo-wschodniej części obszaru, obejmującej aleję drzew koło Zawiszy (15 obserwacji w 2015 r. i 49 z lat 2011-2014). Stan ochrony jelonka został oceniony na właściwy (FV). Występowanie kozioroga dębosza i pachnicy dębowej nie zostało potwierdzone podczas badań w 2015 roku. Zebrana wiedza o archiwalnym występowaniu tych gatunków informuje o stwierdzeniu wyłącznie jednego osobnika pachnicy dębowej oraz obecność wyłącznie na jednym drzewie, nieczynnych żerowisk kozioroga dębosza.

W przypadku pachnicy przejrano pod kątem występowania wszystkich stadiów rozwojowych pachnicy, wszystkie dostępne próchnowiska w 330 drzewach w alejach koło Gryżyny. Skontrolowano w 2015 r także wszystkie drzewa, nie stwierdzając żerowisk kozioroga. Nie natrafiono również na szczątki tego gatunku w trakcie obserwacji prowadzonych od ponad 20 lat przez pracowników Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego. Trzeba zatem uznać, że gatunki te nie mogą stanowić przedmiotów ochrony obszaru (zmiana ich kategorii w obszarze na D) i nie było podstaw naukowych do ich zakwalifikowania, podczas powoływania tego obszaru Natura 2000.

W oparciu o ocenę stanu zachowania jelonka rogacza w obszarze i zidentyfikowane zagrożenia - udokumentowane wiedzą o przedmiocie ochrony, specyfice miejsca i jego relacji przestrzennych oraz uwzględniając potrzebę, racjonalność, możliwość wykonania i oczekiwany efekt wskazano cel działań ochronnych oraz działania zmierzające do jego realizacji. Określono także monitoring stanu przedmiotu ochrony i monitoring realizacji celów działań ochronnych.

Celem działań ochronnych, w ciągu okresu obowiązywania planu przyjęto utrzymanie właściwego stanu ochrony jelonka rogacza przez utrzymanie obecnych, korzystnych warunków termicznych jego siedliska.

Weryfikacja skuteczności osiągnięcia celu działań będzie dokonana przez ocenę stanu parametru specyficzna struktura i funkcja w zakresie wskaźnika: *termika i warunki świetlne*, po wykonaniu zabiegów ochronnych. Powyższy cel działań ochronnych został sformułowany przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz panujących ograniczeń, dążąc do uzyskania najlepszego stanu ochrony, dla tego obszaru Natura 2000.

Zidentyfikowane zagrożenie istniejące to sukcesja, obejmująca spontaniczne obsiewanie się krzewów i drzew w lukach między dębami w alejach, zmniejszając w ten sposób wielkość naświetlenia i termiki pni dębów.

Zidentyfikowanym zagrożeniem potencjalnym jest usuwanie drzew przydrożnych bez pozostawienia pni i nabiegów korzeniowych (w niektórych wypadkach także grubych konarów), zmniejszające w ten sposób liczbę potencjalnych obszarów rozrodu jelonka. Potencjalnym zagrożeniem może być również znaczny ubytek populacji gatunku będących skutkiem wyjadania larw i osobników dorosłych przez zwierzęta np. dziki, żerujące w sąsiedztwie pni drzew. Opis potencjalnych zagrożeń wskazuje, w przypadku ich pojawienia się, na zastosowanie skutecznych uwarunkowań minimalizujących ich oddziaływanie na przedmiot ochrony bądź kierunkuje prowadzenie przez jednostki naukowe badań np. obserwacji obecności dorosłych jelonków na drzewach, w pobliżu których znajdują się ślady intensywnego żerowania dzików.

W trakcie przygotowania planu zadań ochronnych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim gromadził wiedzę i rozpatrywał także inne zagrożenia, jednak nie pozyskał wiarygodnego, wyczerpującego materiału dowodowego, w postaci udokumentowanego czynnika lub skutku, by uznać ich ważność, a jednocześnie nie zatracić zagrożeń, które uznał za najistotniejsze.

Planowane działania ochronne wynikają z celu utrzymania właściwego stanu gatunku i dotyczą wycięcia krzewów oraz młodych drzew w lukach pomiędzy starymi dębami. Działania ochrony czynnej w zakresie wycięcia krzewów czeremchy amerykańskiej będą zmierzały do utrzymania korzystnych obecnie warunków termicznych siedliska jelonka

rogacza, przez zwiększenie nasłonecznienia pni dębowych. Wycięcie części spontanicznie obsiewających się młodych dębów, oprócz powyższego, poprawi warunki wzrostu pozostawionych. Kształtując, także w ten sposób zróżnicowaną wiekowo strukturę dębów tworzących obecne aleje drzew w obszarze, prowadzi się do powstania w przyszłości dobrych siedlisk żerowych i rozrodczych jelonka. Obszarem działania objęto aleję przydrożnych drzew na południowy – zachód od miejscowości Zawisze.

Sprawdzenie stanu zachowania jelonka rogacza założono w 6 roku obowiązywania pzo na całości obszaru, w oparciu wskazania metodyczne zaproponowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Planowany zabieg pn. *wycięcie krzewów oraz drzew w lukach pomiędzy dębami* realizowany będzie w okresie 5 lat od wprowadzenia pzo, na ocenionym w 2015 roku stanowisku jelonka – nr 2 (Zawisze). Ocena obejmie zatem skutek ogółu procesów wpływających na obszar (5 lat to najkrótszy okres wskazywany w literaturze, jako zalecenie dla powtórzenia monitoringu stanu populacji). W szczególności wyróżniono ocenę wskaźnika siedliska pn. *termika i warunki świetlne*, którego utrzymanie we właściwym stanie w alei w Zawiszach w perspektywie 10 lat obowiązywania pzo wymagało przerezedzenia obsiewających się spontanicznie dębów oraz wycięcia krzewów w lukach pomiędzy dębami i która oceni skutki tego działania ochrony na stan zachowania populacji jelonka rogacza, kluczowej dla przedmiotowego obszaru Natura 2000.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim gromadził wiedzę i rozpatrywał także inne działania ochronne, jednak, nie pozyskał wiarygodnego, wyczerpującego materiału dowodowego, w postaci udokumentowanego czynnika lub skutku, by uznać ich potrzebę wprowadzenia w okresie 10 lat obowiązywania przedmiotowego dokumentu, przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz ograniczeń.

Podstawowym środkiem realizacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim obowiązku wynikającego z przepisu art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody było zorganizowanie i przeprowadzenie z udziałem wykonawcy projektu planu dwóch spotkań, na które każdorazowo zapraszano zainteresowane osoby i podmioty prowadzące działalność w obrębie siedlisk gatunku, przedmiotu ochrony obszaru. Spotkania dyskusyjno-warsztatowe odbyły się w dniu 28 lipca i 9 września 2015 r. w siedzibie Urzędu Gminy w Bytnicy. Zebrane informacje i uwagi oraz analiza dostępnego materiału dowodowego posłużyły do przedstawienia końcowej wersji dokumentu i poddania go procedurze konsultacji społecznej.

Zgodnie z art. 39 ustawy o oś, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, obwieszczeniem z dnia 02.02.2015 roku, znak: WPN-II.6320.1.1.2015.GK. podał do publicznej wiadomości informacje o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035. Zawiadomił o możliwości zapoznania się z ww. projektem planu oraz sposobie i miejscu wnoszenia uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało opublikowane w prasie lokalnej, zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Bytnica i Urzędu Gminy Skąpe i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

Zapisy przedmiotowego planu zadań ochronnych nie przesądzają o realizacji/braku realizacji inwestycji nawet w odniesieniu do działań wskazanych jako zagrożenie. Stanowią jednak materiał dokumentacyjny do właściwej oceny zamierzenia pod kątem zgodności realizacji działań z przepisami ochrony przyrody, szczególnie w odniesieniu do działań, których skutki mogą znacząco negatywnie oddziaływać na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035.

Analiza nie wskazała potrzeby zmian dokumentów planistycznych, niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony jelonka rogacza w tej ostoi Natura 2000. Nie przewiduje się uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i utrzymania bądź modyfikacji metod gospodarowania. Nie znaleziono przesłanek do konieczności sporządzenia planu ochrony dla części lub całości ww. obszaru Natura 2000. Wskazano natomiast potrzebę aktualizację danych SDF. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim rozpatrywał także zmianę granicy obszaru (powiększenie o aleję drzew - działkę nr 323) jednak nie uznał potrzeby jej wprowadzenia w okresie 10 lat obowiązywania przedmiotowego dokumentu, z uwagi na brak uzasadnionych naturalnych zmian stwierdzonych w wyniku monitoringu i nadzoru.

Zgodnie z dyspozycją art. 39 ustawy ooś, obwieszczeniem z dnia 29.10.2015 roku, znak: WPN-II.6320.20.2015.MB, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim podał przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych do konsultacji społecznych. Obwieszczenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy w Bytnicy, Urzędu Gminy w Skąpe i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim. We wskazanym terminie wpłynęły poniższe uwagi i wnioski, do których odniesiono się w dalszych pracach nad ww. projektem planu.

Lp.	Zgłaszający, data zgłoszenia Wniosek i/lub uwaga	Sposób rozpatrzenia oraz zakres uwzględnienia
1.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, 13 i 16.11.2015 r. Wniosek o ucytelnienie zapisu przebiegu granic oraz uwaga dotycząca przedmiotów ochrony.	Uwzględniono w całości wprowadzając wskazane zapisy do treści zarządzenia oraz rozdzielając współrzędne punktów załamania granic na obszary (poligony).
2.	Klub Przyrodników w Świebodzinie, 19.11.2015 r. Uwagi: - zagrożenia wskazane w projekcie zarządzenia odbiegają od przedstawionych przez wykonawcę projektu planu, - działania ochronne odbiegają od przedstawionych przez wykonawcę projektu planu, są niewystarczające i nie gwarantują utrzymania właściwego stanu zachowania gatunku w obszarze. Wniosek: uwzględnienie w całości	Nie uwzględniono uwag i wniosku. Spośród zidentyfikowanych i prognostycznych zagrożeń oraz propozycji działań ochronnych przedstawionych przez wykonawcę projektu planu wpisano te, które w ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Gorzowie Wielkopolskim są istotne dla ochrony jelonka rogacza w tym obszarze Natura 2000, priorytetowe, racjonalne, możliwe do wykonania oraz konieczne do uregulowania w tym dokumencie. Większość proponowanych zagrożeń jest uzasadniona i została zapisana w zarządzeniu.

	zagrożeń oraz działań ochronnych przedstawionych przez wykonawcę planu.	Ochrona jelonka rogacza i jego siedliska w przedmiotowym obszarze realizowana jest także przez ochronę gatunkową oraz w trybie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia, która jeśli zachodzi taka potrzeba, określi warunki prowadzenia prac. Dotyczy to również usuwania dębów - wiatrołomów lub drzew zagrażających bezpieczeństwu - tak, aby zachować miejsce rozrodu jelonka rogacza. Zidentyfikowane i sformułowane w zarządzeniu zagrożenie z tego tytułu pokazuje jednocześnie „bezpieczny”, dla tego gatunku, sposób postępowania w przypadku wystąpienia zdarzenia. Proponowane inne działania ochronne, np. ustanowienie pomnika przyrody, oznakowanie drzew w alejach lub obserwacje wpływu dzików na populację jelonka rogacza nie mają istotnego wpływu na realizację celu działań ochronnych i nie są konieczne do uregulowania prawnego w tym dokumencie. Mogą zostać podjęte przez podmioty np. ośrodki naukowe, służby bądź stowarzyszenia ochrony przyrody a Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim będzie sprzyjał ich realizacji. Ponadto w roku 2016 oznakowano część obszaru obejmująca aleje w Zawiszach dwoma tablicami informującymi o obszarze Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035
--	---	---

Jednocześnie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim wniósł autopoprawkę uściślając przyjęty cel działań ochronnych.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 23 lutego 2017 r. znak: GN.III.710.7.2017.AMie, działając na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.), uzgodnił projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035, nie wnosząc uwag

Zarządzenie nie zawiera norm technicznych i nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U.2002, poz. 2039 ze zm.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Gorzowie Wielkopolskim
Jan Bydzanicz

Bydzanicz